

Net Hurbil

PELLO ZUBIRIA

Regis Debray, Villepin eta Haitiren 21.000 milioiak

Claude Ribbe idazle frantsesak azaldu berri du Frantziak lagundu ziela AEBei 2004an Haitin gehiengo zabalak hautaturik agintean zegoen Jean-Bertrand Aristide eraisten. Dominique de Villepin lehen ministro frantsesaren arrebak eta Regis Debray famatuak burutu omen zuten operazioa.

FIKZIOZKO LITERATURA LETZERIK ez du merezi, Claude Ribbek eskaini kronika bezalakoak edukiz gero. Gaztelanahiz frantsesez eskaintzen du *Voltaire Net* gunek. Titulua du kronikak akats bakar: “Che Guevararen heriotza: lekukotasuna eta gogoetak. Haiti eta Bolivia. Regis Debray frantsesa, sasi-iraultzailea eta funtsean inteligentzi zerbitzuen sator informazio emaila”.

Panfletu merkearen usaina erantsi dio izenburuaren hautatzaileak, baina artikulua lehen esaldia irakurtzera ausartu denak ez du bake onik izango 36 folioak irentsi arte: “2004an Frantzia AEBekin adiskidetu zen Haitiko presidente Jean-Bertrand Aristide-ren eraisketan parte hartuz”. Regis Debray adina Haitiz eta Frantziaren kolonialismo ezin amaituaz da papera.

Claude Ribbe historiagile, filosofo eta idazle frantsesa da, 1954an Guadalupe uhartean sortua. Arraza beltzekoa, idazlanik ezagunenak ditu beste frantses beltzei buruzkoak, Iraultza garaian militar garrantzi handikoa izatera iritsi zen Chevalier de Saint George eta Alexandre Dumas idazle famatuaren aita Dumas general beltza aztertu ditu. Bestalde, azken urteotan jakobino berriek Frantzia hainbeste laudoriatzen duten Napoleon Bonaparten kontra zorrotz aritu izan da

Ribbe, korsikarraren beste krimen ugarien artean nabarmenduz Haitiko beltzen kontrako genozidioa.

Kolonialistek antzinako esklaboen ondorengoekin oraindik kitatzeko dauzkaten zorren aldarrikapena egin du sarritan Ribbek, mundu frankofonoan oihartzun handia lortu duten liburuekin. 2002an kanpainan sartuta zegoen, 2004an Haitiren independentziaren bigarren mendeurrena Amerikan adina Frantzia duintasunez ospatu zedin. Hor egin zuen Ribbek topo Regis Debrayekin.

Irakurle zaharrenak memoriari eragin beharko dio sorbalda gaineko ganbaran Debrayren irudia aurkitzeko. Interneteko irudien artean egin lezake bilaketa, eta Debray idazle gaztea azalduko zaio 1968ko argazki zaharretan Boliviako politikiaz eta militarrez inguratuta.

Che Guevara eta haren gerrillariekin ibilia zen sasia aste batzuetan eta Europarako bidean arrestatu zuten. Egun gutxiren buruan hilko zuten Guevara. Denbora pasata, Debray indultatu zuen Boliviako Gobernuak eta hark Europa itzultita munduari esplikatu zion zertan ari ziren Kubako iraultza Amerika osora esportatu nahi zuten iraultzaileak.

Jainkoak libra gaitzala Debray juzgatzeko tentalditik. Guk ez ginen

Ezkerreko irudian Jean Bertrand Aristide Haitiko presidentea Nazio Batuen Erakundeko biltzar batean hizlari. Gaur Hegoafrikan bizi da, Johannesburgeko unibertsitatean eskola emanez. Aristideren alderdi berekoa eta adiskidea den Rene Preval presidentea ez da ausartu hura berriro Haitira eramaten. Eskubian goian, elkarriketa egin zion Frantziako telebista publikoaren webgunetik hartutako argazkian, Regis Debray bere azken liburua *Fraternité* aurkezten. Hirugarren fotoan Claude Ribbe idazlea ageri da, Alphée Jean-Paul Bertrand argitaletxean sortu duen *Ethiopica* saila aurkezten. Historiako liburuez eta antzerkian aurkeztutako obrez gain, Ribbek lan garrantzizkoak plazaratu ditu arrazismoaz, Jean Paul Sartrek defendatu *negritude* auzitan jarri.

han. Ribbek, ordea, oso zalantza gutxi dauzka: ordurako zerbitzu sekretu frantsesekin ari zen intelektual sutsu hura eta Guevararekin ibili zenean agente bikoitzarenak egiten zituen. Ez du dudarik egiten Debrayk oihanetik ihes egiteko zeukan presagatik inguratu eta kalitu zutela boliviarrak. Baina hori guztia ez litzateke 68ko irakinaldi mitiko haiek sakon ezagutu zituztenen arteko zahar solasa besterik, baldin eta ez balu Ribbek Regis Debray topatu 2003an zertan eta Haitin Aristide agintetik kentzeko operazioa antolatzen.

‘Politesse’rik gabeko frantsesak

Duela zortzi urte AEB hasita zeuden Aristide bigarren boteretik kentzeko konspiratzen, Collin Powell ministroa buru. Frantsesek berriz, interes bat baino gehiago zeukaten hauteskundeak sekulako abantailaz irabazitako presidente beltza kanporatzeko.

Funtsezkoena hau: munduan zabaltzen hasia zela Frantziak haitiarrei kalteordainak paga ziezakien eskea, independentzia lortu eta esklabismoa eragotzi zutenean nozitutako zigorrer ordainetan. Aristidek berak 21.000 milioi dolarretan kalkulatu zituen kalteak.

2003an Dominique de Villepin zegoen lehen ministro Parisen, eta

gaiari aurre egiten hasteko intelektual talde bat osatzea agindu zuen, Frantziaren historia koloniala era goxoagoan berridazteko, horretarako liburuak, aldizkariak eta zernahi argitalpen plazaratzeko dirua jarrita. Nor jarriko horren buru eta Regis Debray gorri zahartua.

Besteren artean Claude Ribbengana joko du Parisko gobernuak. Ziurrenik helburu bikoitzarekin, ahal bada bere alde lanean jartzeko eta bestela kontra egonik ere kontrolpean edukitzeko. Mendebaldean agintariak askotan egiten dute, gai nagusien aurrean aditu batzordeak osatzean.

Intrigazko istorio beroa da Ribberena. Ikusi lehenik Parisen eta gero Haitin bertan, Port-au-Prin-

cen, Regis Debray, frantses enbaxadorea eta Dominique de Villepin ministroaren arreba Veronique (Albanel jeneralaren emaztea, eta beraz haren abizena daramana) Aristideren kontra konspiratzen. Pierre Claude Duvalier diktadore ohia ere bai itzaletik, 1986tik Frantzia ondo babestuta.

Tarte horretan, Ribbek izan zuen Jean-Bertrand Aristidek haren liburuetakoa bat irakurtzeko zortea, eta harremana piztu zen bien artean. Geroztik, 2004ko otsaileko estatu kolpea, zuzenago esateko, AEBen eta Frantziaren esku hartze lotsarik gabea, batzuek nola antolatzen zuten eta bestek ahal bezala nola oztokatzen ikusteko pribilegioa eduki du Ribbek.

Eszena gogoangarriak daude Ribberen kronikan. Bi aukeratzekotan, izugarria Port-au-Princen kanpo arazoetako ministroaren eta negoziatzera etorri diren frantsesen arteko bilkura baten kontakizuna: frantsesak sartu eta denak eseriko dira mahaian bi ez besteak, bi horiek zutik geratu dira eskua bularrean daukatela –357 Magnum pistola bana ukituz– atek blokatuz. Mehatxu lotsagabeagorik...

Bestean kontatzen du 2003ko abenduaren 11n Villepinen arreba eta Regis Debray Aristideren jauregi nola iritsi ziren, harekin bakar-kaka egotea exijituz. Han eman zioten ultimatumak: edo alde egiten duzu edo atera egingo zaituzte. Mezu bera bidalia zion egun gutxi lehenago Collin Powellek: “Batzuetan hobe da norbera joatea eta ez zain geratzea ea nola ateratzen duten arrastaka helikopteroraino”.

Lau egun geroago hasi ziren istiluak Haitiko leku batzuetan, Dominikar Errepublikatik mertzenario bandak sartzen hasi ziren. Komunikabide handien laguntzarekin Aristideri ohorea asasinatu zioten, ondoren errazago kendu ahal izateko: ustelkeria, magia beltza...

2004ko urtarrilaren 1ean hasi ziren Haitiren independentzia ospatzeko festak. Mendebaldetik ia inor ez zen azaldu, ez zen ezagutu. Hegoafrikako Thabo Mbeki izan zen lehenbiziko esklabo herri askatuari ohore egin zion bakarretakoa. Berak hartu zuen etxean gero Aristide, hilko ez bazuten. Eta Claude Ribbe intelektual frantses beltza ez dago ez ahazteko, ez barkatzeko. ■

**ZINKUNEGI
OPTIKA**

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
zinkunegi@euskalnet.net

zuri begira